

บทนำ

วิทยานิพนธ์นี้มีความมุ่งหมายที่จะกล่าวถึงความ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายและความ เป็นบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมาย เฉพาะในเรื่องฐานะที่กฎหมายรับรองและสิทธิของบุตรในชั้นมูลฐาน เท่านั้น ไม่มีเจตนาจะอธิบายถึงสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตรในรายละเอียดทั้งหมด การอ้างถึงสิทธิและหน้าที่โดยทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นแนวทางของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงกฎหมายไทย และนอกจากนี้ วิทยานิพนธ์นี้จะไม่ครอบคลุมไปถึงเรื่องบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก ทั้งในเรื่องความ เป็นบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมายของมารดา ซึ่งเป็นเรื่องที่ปรากฏเฉพาะในกฎหมายต่างประเทศบางประเทศ เท่านั้น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑. กฎหมายครอบครัวโดยเฉพาะลักษณะ ๒ เกือบทั้งหมดผู้ร่างได้เทียบเคียงมาจากกฎหมายของประเทศในยุโรปซึ่งได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม เยอรมันและสวิส เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศแรกเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี ส่วน ๔ ประเทศหลัง ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร ฉะนั้น ประเทศไทยแม้จะใช้ประมวลกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติคำพิพากษาศาลฎีกายังคงมีบทบาทในการตีความตัวบทกฎหมายอยู่มาก ซึ่งบางกรณีทำให้เกิดปัญหาถกเถียงกันไม่เป็นที่ยุติ เช่น เมื่อมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๒/๒๕๐๐ ตัดสินในคดีที่เด็กเกิดนอกสมรสขอรับมรดกชายที่ถูกอ้าง เป็นบิดาว่า "เมื่อบุตรนอกกฎหมายนั้น ชายได้รับรองแล้ว ย่อมอยู่ในฐานะลำดับผู้สืบสันดานเหมือนบุตรชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิรับมรดกชายโดยไม่ต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖๒๗ ในบรรพ ๖" จึงทำให้มีปัญหาว่า

ก. บุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีอย่างไรบ้าง และการรับรองบุตรตามมาตรา ๑๖๒๗ นั้น หมายถึงการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (Legitimation of Illegitimate Child) หรือเป็นเพียงแต่การรับรองเด็กเป็นบุตรตามธรรมชาติ (Recognition)

ข. มาตรา ๑๕๒๔ เป็นบทสำหรับพิสูจน์ในกรณีบุตรเกิดในสมรส เมื่อมีกรณีสงสัยว่าเด็กนี้จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นสารบัญญัติ เกี่ยวกับความสมบูรณ์ ของความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

๑. การรับรองเด็กเป็นบุตรตามธรรมชาติ (Recognition) มีในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่

๒. ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุตรนอกสมรส เนื่องจากหลายประเทศได้ยอมรับการร้องเรียนของบุตรที่เกิดนอกสมรส เกี่ยวกับความไม่เสมอภาค ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นมูลฐานของสิทธิมนุษยชน และเมื่อเดือนมกราคม ๑๙๖๑ คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติได้รับรองในคำแถลงในข้อที่เกี่ยวกับ General Principles of Equality and Non Discrimination in Respect of Persons Born Out of Wedlock ซึ่งเรียกร้องว่า "บุคคลทุกคนที่ได้มาซึ่งสภาพการเป็นบุตรย่อมได้รับความเสมอภาค ตามกฎหมายเท่าเทียมกับบุตรชอบด้วยกฎหมาย" การรับรองขององค์การสหประชาชาติทำให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย ว่าด้วยสิทธิของบุตรนอกสมรสของประเทศต่าง ๆ ซึ่งทำให้ต้องหันมาพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเราว่า

ก. สิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรา ๑๕๓๖ นั้น จำกัด เฉพาะบุตรชอ๒บด้วยกฎหมาย หรือหมายความถึงบุตรโดยทั่วไปซึ่งรวมถึงบุตรนอกสมรสด้วย ทั้งนี้ เพราะค๒๒บที่ใช้ค๒๒ว่าบุตรเฉย ๆ

ข. ประเทศที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้เทียบเคียงมาใช้ต่างก็ให้บุตรนอกสมรสได้ค๒๒อุปการะเลี้ยงดูทั้งสิ้น ดังนั้นจะเป็นไปได้หรือว๒๒บุตรนอกสมรสดังกล่าวจะไม่ได้รับค๒๒อุปการะเลี้ยงดูเลยดังที่เคยมีคำพิพากษากฎีกาและคำอธิบายในค๒๒ารากฎหมายในปัจจุบันนี้

ขอบเขตและวิธีค๒๒เนินการศึกษา

วิทยานิพน๒นี้มุ่งศึกษาเพื่อวางหลักเกณฑ์ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่กล่าวมาแล้ว โดยพิจารณากฎหมายไทยเทียบเคียงกับหลักกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สวิต ฟิลิปปีนส์ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ใช้วิธีค๒๒นคว๒าและรวบรวมข้อมูลแบบ Documentary research ซึ่งศึกษาจากประมวลกฎหมาย ค๒๒ารากฎหมายตลอดจนคำพิพากษากฎีกาและค๒๒นร่างประมวลกฎหมาย การศึกษาใช้วิธี Descriptive and analytical Method คือพรรณนาและวิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบให้เห็นหลักกฎหมายของประเทศต่าง ๆ และวิจารณ์หลักเกณฑ์ตลอดจนประเด็นข้อโต้แย้งที่ข๒๒ง หรือมีข๒๒หาข้อเสนอนะ เพื่อการปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้ต่อไป

(๔)

ความหมายและนิยามในเรื่องบุตรชอบด้วยกฎหมาย

บุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามกฎหมายเยอรมัน สวิส ฟิลิปินส์ อังกฤษ และไทย ได้แก่เด็กที่เกิดในระหว่างสมรส แต่ตามกฎหมายอิตาลี ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน ได้แก่เด็กที่อยู่ในครรภ์มารดาในระหว่างสมรส

บุตรไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือบุตรนอกสมรส ซึ่งได้แก่เด็กที่เกิดในระหว่างที่บิดามารดา ยังไม่มีการสมรสกัน หรือบุตรที่ถูกเพิกถอนความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

การทำให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย คือการทำให้บุตรไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามวิธีที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจได้แก่การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร หรือถูกฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร ฯลฯ

การรับรองเด็ก คือการที่บิดาตามธรรมชาติรับรองเด็กเป็นบุตรตามธรรมชาติของตนตามวิธีที่กฎหมายกำหนดไว้ การรับรองนี้ไม่ใช่การทำให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย มีผล เพียงแต่ให้เด็กมีสิทธิบางประการต่อบิดามารดาผู้รับรองเท่านั้น

การแสดงความเป็นบิดา คือวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยให้เด็กบางจำพวกซึ่งไม่อาจจะรับรองได้ ให้เป็นบุตรตามธรรมชาติของบิดามารดาได้และให้มีสิทธิบางประการจากผู้เด็กพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า มีความสัมพันธ์เป็นบิดาของเด็ก